

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Покотило Альона Михайлівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти Навчально-наукового
інституту соціально-гуманітарного
менеджменту Національного
університету «Острозька академія»

Науковий керівник: **Недзведовська
Ольга Євгенівна**, викладач кафедри
педагогіки та методики початкового
навчання Національного університету
«Острозька академія»

Ключові слова: цифровізація, початкова школа, інформаційно-комунікаційні технології, українська мова, учні, цифрові ресурси.

В умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та їхнього проникнення в усі сфери життя, включаючи освіту, питання цифровізації навчання, зокрема уроків української мови в початковій школі, набуває особливої актуальності. Впровадження цифрових інструментів може якісно змінити процес навчання, підвищити мотивацію учнів та сприяти формуванню ключових компетентностей.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та практичних аспектів упровадження інноваційних технологій у навчання української мови в початкових класах та визначити вплив на ефективність освітнього процесу.

Проблема використання цифрових інноваційних ресурсів у навчальному процесі загалом, та навчанні учнів початкових класів на уроках української мови зокрема, присвячені праці багатьох вітчизняних науковців: О. Рудницька, І. Крамаренко, Д. Васильєва, Г. Генсерук, В. Чайка, Г. Шишак.

Інформаційне суспільство сьогодні є двигуном розвитку промисловості, освіти, культури, саме у частині комп'ютеризації, інформатизації, автоматизації всіх циклів. Шкільна освіта сьогодні стоїть перед низкою викликів, зумовлених процесами цифрової трансформації суспільства та освіти зокрема, серед яких: доступ до якісного освітнього досвіду; необхідність розвитку застарілих методологій навчання; необхідність підготувати учнів до того, щоб стати частиною нової робочої сили в майбутньому; стрімке зростання життєвих витрат; необхідність утримувати доступну оплату за навчання; нове покоління, яке все частіше відмовляється від традиційного підходу та методів навчання [4].

Окремо варто зазначити про наслідки воєнних дій на території України. Специфіка навчання учнів початкових класів в умовах війни полягає в тому, що діти цього віку потребують особливої уваги, турботи та підтримки. Школа для них є одним зі стабільних пунктів у житті, де вони можуть отримати необхідну соціалізацію та живе спілкування. Тому важливо забезпечити молодшим школярам максимальний комфорт під час навчання, навіть дистанційного. Цифрові технології стали необхідним елементом освітнього процесу початкової школи. Вже не актуально думати про школу як про місце, де вчать лише знанням. У XXI столітті успіх у житті потребує від людей багатьох здібностей, зокрема, самостійної орієнтації в різних типах інформації, вирішення різноманітних задач, здатності розуміти певні ситуації, особливо кризові, та знаходити ефективні рішення [3].

Молодший шкільний вік характеризується особливою сприйнятливістю до яскравих, динамічних та інтерактивних форм навчання. Цифрові інструменти завдяки своїй візуальній привабливості, ігровим елементам та можливості миттєвого зворотного зв'язку здатні підтримувати високий рівень зацікавленості та мотивації учнів. Інтерактивні вправи та ігри сприяють активному залученню здобувачів

початкової освіти до освітнього процесу, кращому запам'ятовуванню матеріалу та формуванню позитивного ставлення до вивчення української мови.

У контексті початкової школи цифровізація навчання української мови передбачає системне впровадження цифрових технологій, інструментів та ресурсів у навчально-виховний процес із метою оптимізації викладання й навчання. До цифрових технологій навчання можна віднести електронні підручники, онлайн-ресурси, інтерактивні дошки, відеоуроки, аудіокниги, комп'ютерні ігри та програми для навчання мови, онлайн-тести та інші цифрові засоби для підтримки вивчення фонетики, лексики, граматики, читання та письма українською мовою.

Н. Бахмат вважає, що цифрові технології дозволяють якісно змінити контроль за діяльністю учнів, паралельно сприяючи забезпеченню гнучкості управління освітнім процесом. Цифрові технології допомагають розвивати творче та продуктивне мислення, що робить їх ефективним інструментом для формування та розвитку загальних психологічних якостей особистості учнів початкової школи [1]

Цифрові інструменти для навчання української мови в початкових класах можна класифікувати за такими критеріями:

1. За функціональним призначенням: інструменти для створення інтерактивних вправ (LearningApps, Wordwall); платформи для онлайн-тестування та вікторин (Kahoot!, Quizizz); засоби для створення мультимедійних презентацій (PowerPoint, Google Slides); електронні підручники та посібники, онлайн-словники та перекладачі, програми для створення інтерактивних історій (Storybird); платформи для організації спільної роботи (Google Classroom).

2. За типом контенту: текстові матеріали; графічні матеріали; аудіо-, відеоматеріали; анімації, інтерактивні симуляції.

3. За рівнем інтерактивності: пасивні (перегляд відео); частково інтерактивні (тестування з вибором відповідей); високоінтерактивні (створення власних проєктів).

Цифрові технології відіграють важливу роль у модернізації освітнього процесу. Їх інтеграція в навчання української мови в початковій школі сприяє підвищенню мотивації учнів, інтенсифікації навчального процесу та розвитку ключових компетентностей. Розглянемо основні аспекти ефективного використання цифрових інструментів на різних етапах уроку.

1. Актуалізація знань: інтерактивні опитування (наприклад, Kahoot, Mentimeter) для перевірки попередніх знань; хмари слів для візуалізації ключових понять; короткі відеофрагменти, що вводять у тему уроку або підсумовують вивчене.

2. Вивчення нового матеріалу: мультимедійні презентації з використанням анімації для пояснення нових понять; освітні відео та інтерактивні схеми для засвоєння граматики, лексики, літературознавчих термінів; інтерактивні таблиці для порівняння мовних явищ.

3. Закріплення знань: онлайн-вправи (LearningApps, Wordwall), ігри та тренажери для відпрацювання орфографічних і граматичних навичок; робота в групах у цифровому середовищі для виконання завдань на розвиток мовлення.

4. Контроль знань: онлайн-тести (Google Forms, Testportal) та вікторини; інтерактивні завдання для самоперевірки й оцінювання результатів навчання.

Інтеграція цифрових технологій у процес вивчення української мови в початковій школі позитивно впливає на мотивацію та пізнавальну активність молодших школярів. Інтерактивні елементи, ігровий формат завдань та візуальна привабливість цифрових ресурсів значною мірою підвищують зацікавленість учнів, роблячи навчання більш захопливим і

приємним. Використання цифрових інструментів сприяє активізації пізнавальної діяльності: учні отримують можливість самостійно досліджувати інформацію, виконувати інтерактивні завдання та миттєво отримувати зворотний зв'язок, що стимулює їхню інтелектуальну активність. Успішне виконання цікавих і доступних завдань сприяє формуванню позитивного ставлення до навчання, підвищує впевненість у власних силах та мотивацію до подальшого вивчення української мови. Педагогічні дослідження та щоденні спостереження вчителів підтверджують позитивний ефект цифровізації, який виявляється у зростанні залученості учнів до навчального процесу, підвищенні їхньої успішності та стійкому інтересі до предмета.

Завдяки процесу цифровізації навчання уроків української мови в початковій школі формуються ключові компетентності, яких вимагає Державний стандарт початкової освіти: комунікативна, інформаційно-цифрова, навчально-пізнавальна компетентність, соціальна та громадянська [2].

Цифровізація навчання є важливим чинником модернізації освітнього процесу в початковій школі, зокрема у вивченні української мови. Грамотне та методично обґрунтоване використання цифрових інструментів сприяє підвищенню ефективності навчання, розвитку мотивації та ключових компетентностей учнів. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку оптимальних моделей інтеграції цифрових технологій в освітній процес з урахуванням вікових особливостей учнів та специфіки предмету.

Список використаних джерел

1. Бахмат Н. Роль цифрових технологій у навчанні математики учнів початкових класів. *Молодь і ринок*. 2022. № 2 (200). С. 65–71. URL: DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.256010>

2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12> (дата звернення: 05.05.2025).

3. Качмар О., Барило С., Зінькова І. Цифрові технології в освітньому процесі початкової школи в реаліях масштабної військової агресії. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/336/323> (дата звернення: 04.05.2025).

4. Розвиток інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти : методичний посібник / О.В.Овчарук, О.О.Гриценчук, І.В.Іванюк, Л.А.Карташова, О.Є.Кравчина, М.П.Лещенко, І.Д.Малицька. Київ: ІЦО НАПН України. 2022. 223 с.

СОЦІАЛЬНІ НАВИЧКИ ЯК ЧАСТИНА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ОГЛЯД СУЧАСНИХ ТЕОРІЙ

Проскура Софія Андріївна,
здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти III курсу ОП
Початкова освіта Ніжинського
державного університету імені Миколи
Гоголя,

Гордієнко Тетяна Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки, початкової освіти
психології та менеджменту Ніжинського
державного університету імені Миколи
Гоголя

Ключові слова: емоційний інтелект, соціальні навички, молодші школярі, комунікативна компетентність, Д. Гоулман, П. Саловей, початкова освіта.